

Ανθρωποι και Καϊκι, Σπύρος Βασιλείου, 1972

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

editorial

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

της Σίας Αναγνωστοπούλου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Γνωσιακός καπιταλισμός: Μια θεωρητική και ιστορική εισαγωγή, διάλεξη του Κάρλο Βερσελόνε
2. Κατασκευάζοντας το συλλογικό, περνώντας από το εγώ στο εμείς. Πρακτικές και βιωματικές προσεγγίσεις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1. *transform! 2017*, «Η Αριστερά, ο λαός, ο λαϊκισμός»
2. Μεχμέτ Μιχρί Μπελί, *Οι οικονομικές πλευρές της υποχρεωτικής ανταλλαγής μειονοτήτων μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας*

Ιούνιο στον χώρο εκδηλώσεων του Ινστιτούτου, με την ευθύνη του Θανάση Λάγιου. Ο κύκλος αυτός έκλεισε στις 5 Ιουλίου, με ομιλία του Ιταλού οικονομολόγου Κάρλο Βερτσελόνε, το περιεχόμενο της οποίας παρουσιάζει συνοπτικά σ' αυτό το τεύχος ο Ανδρέας Μαράτος.

Στο πλαίσιο της συνεργασίας του Ινστιτούτου με τη νεολαία του ΣΥΡΙΖΑ, η Μαρία-Χαϊδοπούλου Βρυχέα συντόνισε ένα εργαστήριο με θέμα «Κατασκευάζοντας το συλλογικό, περνώντας από το εγώ στο εμείς. Πρακτικές και βιωματικές προσεγγίσεις», που έγινε την 1η Αυγούστου στο κάμπινγκ της Νεολαίας ΣΥΡΙΖΑ. Η Κατερίνα Τσατσαρώνη μας ενημερώνει για το περιεχόμενο της συζήτησης, η οποία κατά γενική ομολογία ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και γι' αυτό θα έχει και συνέχεια.

Στον τομέα των εκδόσεων υπάρχουν δύο βιβλία του Ινστιτούτου σε συνεργασία με τις εκδόσεις Νήσος, που θα βρίσκονται στα βιβλιοπωλεία τον Σεπτέμβριο. Ειδικά για το πρώτο είμαστε πολύ περήφανοι και περήφανες. Πρόκειται για τη μετάφραση στα ελληνικά του βιβλίου του Τούρκου Μεχμέτ Μιχρί Μπελί, γνωστού και ως Καπετάν Κεμάλ, που έχει τίτλο «Οι οικονομικές πλευρές της υποχρεωτικής ανταλλαγής μειονοτήτων μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας». Τον πρόλογο στο βιβλίο έχει γράψει ο βουλευτής Μουσταφά Μουσταφά, ο οποίος αφού το ανακάλυψε μάλλον τυχαία το παρέδωσε στο Ινστιτούτο και την εισαγωγή ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης. Τη μετάφραση έχει κάνει ο Γιώργος Μερτίκας και τη διόρθωση/επιμέλεια ο Θάνος Χατζόπουλος.

Το δεύτερο βιβλίο του ΙΝΠ και των εκδόσεων Νήσος είναι η Επετηρίδα 2017 του δικτύου transform! με θέμα «Η Αριστερά, ο λαός, ο λαϊκισμός: παρελθόν και μέλλον». Όπως μπορείτε να διαπιστώσετε διαβάζοντας τα περιεχόμενα, στο περιοδικό υπάρχουν πολύ ενδιαφέροντα άρθρα, καθώς και συνέντευξη του Ευκλείδη Τσακαλώτου που δόθηκε όταν άρχιζε η περιπέτεια της δεύτερης αξιολόγησης.

Αυτά και τα ξαναλέμε τον Σεπτέμβριο που δεν είναι μακριά.

Συντακτική Ομάδα

Καλοκαιρινές διακοπές και οι δραστηριότητες του Ινστιτούτου, όπως οι ειδήσεις, είναι σχετικά περιορισμένες. Για να μην διακοπεί όμως η συνέχεια αποφασίσαμε να εκδώσουμε το 7ο Ενημερωτικό Δελτίο που καλύπτει τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο. Το περιεχόμενό του, αν και όχι εκτεταμένο, παρουσιάζει αρκετό ενδιαφέρον. Διαβάστε, λοιπόν, τη συνέντευξη που έδωσε στον Οδυσσέα Κωνσταντινάκο η Σία Αναγνωστοπούλου για την αποτυχία των συνομιλιών μεταξύ της ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής κοινότητας στην ελβετική πόλη Κραν Μοντανά. Όπως είναι γνωστό σε όσους παρακολουθούν τις δραστηριότητές του, το ΙΝΠ έχει διαχρονικά ένα σταθερό ενδιαφέρον για τις εξελίξεις στο κυπριακό ζήτημα, έχοντας οργανώσει στο παρελθόν ένα σημαντικό αριθμό δημόσιων εκδηλώσεων.

Στο προηγούμενο Ενημερωτικό Δελτίο έχει γίνει λεπτομερής αναφορά στον κύκλο συζητήσεων με θέμα «Γνωσιακός καπιταλισμός. Τι συνεπάγεται η αλλαγή παραδείγματος στην παραγωγή και τη διάδοση της γνώσης», που έγινε τον

Συντακτική ομάδα: Αγγελίνα Γιαννοπούλου, Χάρης Γολέμης, Δώρα Κοτσακά - Καλαϊτζιδάκη, Αιμιλία Κουκούμα, Οδυσσέας Κωνσταντινάκος, Βαγγία Λυσικάτου, Ανδρέας Μαράτος, Κατερίνα Τσατσαρώνη, Μαρία Χαϊδοπούλου-Βρυχέα.

Γραμματεία: Μαρία Καραβέλλα

Αν υπάρχει ένας τρόπος να λυθεί το Κυπριακό είναι να αντιμετωπισθεί η Κύπρος ως ανεξάρτητο κράτος. Να αποφασίσουν οι ίδιες οι κοινότητες για το μέλλον τους

Συνέντευξη της Σίας Αναγνωστοπούλου, βουλευτριάς της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ

ΕΡ. Τον Ιανουάριο του 2017, συμμετείχατε μαζί με τους Μουράτ Κανατλί, Τάκη Χατζηδημητρίου και Νίκο Φίλη σε εκδήλωση με θέμα τις εξελίξεις στο Κυπριακό, που οργάνωσαν το ευρωπαϊκό δίκτυο transform! και οι εφημερίδες ΑΥΓΗ και ΕΠΟΧΗ. Τόσο εσείς όσο και οι συνομιλητές σας είχαν εκφράσει τότε μια συγκρατημένη αισιοδοξία για την επιτυχή κατάληξη του διαλόγου μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Σε τι αποδίδετε τη διάψευση των ελπίδων για την επίλυση, επιτέλους, του κυπριακού προβλήματος μέσα από αμοιβαίους συμβιβασμούς;

Κατά το πρώτο διάστημα των διαπραγματεύσεων κυριάρχησε πράγματι ένα κλίμα αισιοδοξίας ότι αυτές θα έφταναν επιτέλους σε ένα αίσιο τέλος. Ακόμα κι αν αυτές δεν κατέληγαν στην οριστική και επιδιωκόμενη λύση –διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία– τουλάχιστον θα είχε διανυθεί ένα μεγάλος μέρος του δρόμου προς αυτή την κατεύθυνση. Τρεις λόγοι συνέτειναν στη δημιουργία κλίματος αισιοδοξίας.

Πρώτον, οι ηγεσίες των δύο κοινοτήτων καθώς και το σημείο έναρξης των διαπραγματεύσεων. Τόσο ο κ. Αναστασιάδης όσο και ο κ. Ακιντζί έχουν εδώ και χρόνια τοποθετηθεί υπέρ της λύσης της διζωνικής-δικοινοτικής ομοσπονδίας. Σε ό,τι αφορά κυρίως τον κ. Ακιντζί πρόκειται για έναν πολιτικό που δεν αναδείχθηκε μέσα από το κατοχικό, τουρκικό σύστημα εξουσίας, ούτε μέσα από το καθεστώς του ψευδοκράτους. Αντιθέτως αναδείχθηκε στον «δρόμο», στις μεγάλες διαδηλώσεις των Τουρκοκυπρίων στις αρχές του 2000 με κεντρικό σύνθημα τη λύση και τη χειραφέτηση των Τουρκοκυπρίων από την Τουρκία. Με λίγα λόγια, ο κ. Ακιντζί είναι προϊόν ενός «αντικατοχικού, χειραφετικού» κινήματος που συγκροτήθηκε στην τουρκοκυπριακή κοινότητα και αποδέσμευσε μια νέα δυναμική, αυτήν της διζωνικής-δικοινοτικής λύσης. Από την άλλη μεριά, οι διαπραγματεύσεις δεν ξεκίνησαν από μηδενική βάση –όπως ήθελε στην αρχή ο κ. Αναστασιάδης– αλλά ξεκίνησαν με βάση τις μείζονος σημασίας συγκλίσεις που είχαν επιτευχθεί επί προεδρίας κ. Χριστόφια στις διαπραγματεύσεις με τον κ. Ταλάτ. Κάποιες από αυτές τις συγκλίσεις έθεταν τέλος στις αποικιακές καταβολές του Κυπριακού (εκ περιτροπής προεδρία, σταθμισμένη ψήφος, κ.λπ.) και άνοιγαν τον δρόμο για μια ουσιαστικά βιώσιμη ομοσπονδία.

Δεύτερον το ΑΚΕΛ, χωρίς καμιά διάθεση για αντιπολιτευτική εκμετάλλευση, στήριξε ευθύς εξαρχής τον πρόεδρο Αναστασιάδη στις

διαπραγματεύσεις. Το ΑΚΕΛ λοιπόν, έχοντας επίγνωση της κρισιμότητας της κατάστασης και δεσμευμένο εδώ και πολλά χρόνια στη λύση της διζωνικής-δικοινοτικής ομοσπονδίας (το μόνο άλλωστε κόμμα στην Κύπρο που έχει επί δεκαετίες διαπαιδαγωγήσει την κοινωνία στην ομοσπονδία), συνέβαλε αποφασιστικά και εποικοδομητικά στην κατεύθυνση της αίσιας κατάληξης των διαπραγματεύσεων. Συγχρόνως στην Κύπρο, και από τις δύο πλευρές, αναπτύχθηκε ένα σημαντικό κίνημα υποστήριξης των διαπραγματεύσεων και της λύσης. Ίσως για πρώτη φορά υπήρξε σημαντικό δικοινοτικό κίνημα υπέρ της λύσης (κι άλλες φορές υπήρξε, αλλά πολύ περιορισμένο). Η λύση του Κυπριακού λοιπόν δεν αποτελούσε πλέον μια υπόθεση «κλειστή», ανάμεσα στους ειδικούς, αλλά μια υπόθεση της κοινωνίας που διεκδικούσε το μέλλον της.

Τρίτον, στις διαπραγματεύσεις φάνηκε να αναπτύσσονται συγκλίσεις σε ένα πολύ δύσκολο πρόβλημα: Αυτό των εδαφικών χαρτών, δηλαδή της οριοθέτησης του χώρου των δύο κοινοτήτων. Από την άλλη μεριά, η εμπλοκή για πρώτη φορά της ΕΕ στις συνομιλίες ενίσχυε το κλίμα αισιοδοξίας που είχε διαμορφωθεί.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες, μας έκαναν να ελπίζουμε ότι οι διαπραγματεύσεις θα οδηγούσαν σε μια πιο ανοικτή προς τη λύση λεωφόρο. Ωστόσο, στην πορεία τα πράγματα διαφοροποιήθηκαν και η αρχική αισιοδοξία αντικαταστάθηκε από προβληματισμό και, εν τέλει, από

το απαισιόδοξο συναίσθημα της –για ακόμα μια φορά– μη λύσης.

Δεν θα μπω στη διαδικασία να προβώ σε εικασίες για το «τις πταίει». Θεωρώ ως δεδομένο ότι γι' αυτό φταίει η αδιαλλαξία της Τουρκίας, η οποία δεν αποδέχτηκε την κατάργηση των Συνθηκών εγγυήσεων και ασφάλειας. Ακούστηκαν κι άλλες απόψεις (από το ΑΚΕΛ, από τον Έντε, κ.λπ.), αλλά δεν εντάσσεται στο πλαίσιο των γνώσεων μου να προβώ σε δίκη προθέσεων. Είναι βέβαιο ότι συνθήκες εγγυήσεως πρέπει να καταργηθούν. Είναι αποικιακής και ψυχροπολεμικής σύλληψης, οι οποίες –ενσωματωμένες στο κυπριακό Σύνταγμα– εμπόδισαν την εξάρτηση της Κύπρου και επέτρεψαν στην Τουρκία, την Ελλάδα και τη Βρετανία (κυρίως σε ένα αδυσώπητο παρακράτος από όλες τις πλευρές) να παρεμβαίνουν και να οδηγήσουν την Κύπρο σε τραγωδίες, κυρίως στην εμβληματική τραγωδία του πραξικοπήματος και της εισβολής του 1974. Ωστόσο – κι εδώ είναι ένα σημείο που χρειάζεται ιδιαίτερης προσοχής– το ερώτημα που τίθεται αφορά το ποιος οφείλει να διεκδικήσει την κατάργησή τους. Μάλλον καλύτερα, η κατάργησή τους θα είναι προϊόν συμφωνίας ανάμεσα στις πάλαι ποτέ εγγυήτριες δυνάμεις ή προϊόν συναίνεσης και συμφωνίας ανάμεσα στις δύο κοινότητες; Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα καθορίζει και την οπτική αντιμετώπισης του Κυπριακού σήμερα. Αν το διακύβευμα της λύσης είναι η ομοσπονδία, τότε τα πάντα πρέπει να συμφωνηθούν σε επίπεδο κοινοτήτων –με βάση τις αποφάσεις του ΟΗΕ– και οι πάλαι ποτέ Μητέρες-Πατρίδες

να υπακούσουν στη βούλησή τους. Άλλωστε, ο μοναδικός τρόπος να περιορίσει κανείς τον πρωταγωνιστικό ρόλο που η Τουρκία παίζει μέσω των Τουρκοκυπρίων στο Κυπριακό είναι να προβάλλει το αυτονόητο: Σε αντίθεση με την ψυχροπολεμική, μετααποικιακή εποχή του 1959, όταν οι Κύπριοι υποτάχθηκαν στις αποφάσεις των Μητέρων-Πατρίδων και της Βρετανίας, σήμερα πρέπει να γίνει το ακριβώς αντίστροφο, προκειμένου να εμπεδωθεί άπαξ δια παντός ότι η Κύπρος είναι ανεξάρτητο, ευρωπαϊκό κράτος.

ΕΡ. Πώς αξιολογείτε την κατάσταση μετά την αποτυχία της διάσκεψης στο Κραν Μοντανά; Χάθηκε μια ιστορική ευκαιρία ή θεωρείτε ότι θα συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις από καλύτερη βάση;

Είναι δύσκολο να αξιολογήσει κανείς την κατάσταση μετά την αποτυχία στο Κραν Μοντανά. Το ερώτημα που τίθεται, και που αποκτά κρισιμότητα λόγω του έντονου αναθεωρητισμού στην περιοχή, είναι το κατά πόσο η διζωνική-δικοινοτική ομοσπονδία θα εξακολουθήσει να θεωρείται ως η μοναδική βιώσιμη αλλά και αριστερή κατ' εμέ λύση. Με δεδομένη την ύπαρξη ενός σημαντικού μετώπου απορριπτικών της λύσης, τόσο στην Κύπρο (και στις δύο πλευρές) όσο όμως και στην Ελλάδα, ακόμα δε περισσότερο στην Τουρκία, η ανάγκη για τη ζύμωση σε επίπεδο κοινωνίας της ομοσπονδίας ως μιας λύσης που θέτει τέλος στη μεταποικιοκρατία, στις κάποτε έντονες εθνικές συγκρούσεις

και στην κατοχή, μοιάζει επιτακτική. Σε αυτό το δύσκολο σταυροδρόμι στο οποίο βρίσκεται η Κύπρος αλλά και η περιοχή γενικότερα είναι να επικρατήσει η λογική μιας λύσης χαλαρού συνεταιρισμού ανάμεσα σε δύο οιονεί «κρατικές» οντότητες. Αυτό θα ήταν μια νίκη του πιο σκληρού παρακράτους της Τουρκίας και των Τουρκοκυπρίων της εποχής του '60. Από την άλλη μεριά, εξίσου οδυνηρό θα ήταν να επικρατήσει η λογική της οριστικής διχοτόμησης ή άλλες λογικές, οι οποίες αίρουν όλες τις καταβολές τους από τη δύσκολη εποχή της δεκαετίας του '60. Ας μην ξεχνάμε ότι η λύση της διζωνικής-δικοινοτικής ομοσπονδίας ήταν μια λύση που προτάθηκε από τον Μακάριο μετά την τραγωδία του '74, όταν ο ίδιος αντιλήφθηκε οριστικά και αμετάκλητα ότι η επιβίωση του κυπριακού κράτους εξαρτάται από τον βαθμό κατοχύρωσης του δικοινοτικού του χαρακτήρα. Οτιδήποτε άλλο συνιστά αναθεωρητισμό.

ΕΡ. Πώς επηρεάζουν τις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό οι πολιτικές εξελίξεις στην Τουρκία και ο αυταρχισμός του Ερντογάν, ο οποίος σταδιακά αποκτά και θεσμική κάλυψη;

Ο αυταρχισμός του Ερντογάν, η απρόβλεπτη και αναθεωρητική πολιτική του, που εγγράφεται σε μια όλο και πιο κυρίαρχη παγκοσμίως τέτοιου είδους πολιτική, δεν διευκολύνει την κατάσταση. Αν καταλήξουμε στην παραδοχή ότι η λύση της ομοσπονδίας για την Κύπρο συνιστά ένα μείζον δημοκρατικό διάβημα για την περιοχή (και

μάλιστα χωρίς προηγούμενο), είναι βέβαιο ότι η Τουρκία δεν θα συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση. Μπορεί όμως να απομονωθεί, εφόσον το Κυπριακό γίνει καταρχάς και καταρχήν ζήτημα των Κυπρίων και δευτερευόντως των Μητέρων-Πατρίδων.

ΕΡ. Μπορούν οι δύο πλευρές στην Κύπρο να εδραιώσουν μια σταθερή σχέση διαλόγου, ανεξάρτητη από την Τουρκία και την Ελλάδα, η οποία και θα διευκολύνει την επίλυση του προβλήματος;

Με όλες τις προηγούμενες απαντήσεις μου θεωρώ ότι έδωσα την απάντηση και σε αυτή την ερώτηση. Αν υπάρχει ένας τρόπος να λυθεί το Κυπριακό είναι να αντιμετωπισθεί η Κύπρος ως ανεξάρτητο κράτος. Να αποφασίσουν οι ίδιες οι κοινότητες για το μέλλον τους. Οι υπόλοιποι εμπλεκόμενοι δεν μπορούν παρά να αποδεχτούν τις αποφάσεις των δύο κοινοτήτων.

Τη συνέντευξη πήρε ο Οδυσσέας Κωνσταντινάκος

Γνωσιακός καπιταλισμός: Μια θεωρητική και ιστορική εισαγωγή

Ομιλητής: Κάρλο Βερτσελόνε,
αναπληρωτής καθηγητής
Πολιτικής Οικονομίας στο
Πανεπιστήμιο Ι στο Παρίσι και
συνεργάτης του Ερευνητικού
Κέντρου Οικονομίας της
Σορβόνης

Τετάρτη, 5 Ιουλίου 2017,
Αίθουσα εκδηλώσεων
Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς

Τον κύκλο συζητήσεων για τον Γνωσιακό Καπιταλισμό, στις οποίες αναφερθήκαμε σε προηγούμενα τεύχη του Ενημερωτικού Δελτίου, έκλεισε, την Τετάρτη 5 Ιουλίου 2017 στην αίθουσα εκδηλώσεων του Ινστιτούτου, η διάλεξη του Κάρλο Βερτσελόνε (Carlo Vercellone) με θέμα «Γνωσιακός καπιταλισμός: Μια θεωρητική και ιστορική εισαγωγή».

Ο ομιλητής εστίασε την προσοχή του σε μία κρίσιμη πτυχή: τον βασικό ρόλο της γνώσης στον ιστορικό μετασχηματισμό της σχέσης κεφαλαίου-εργασίας. Υπό αυτό το πρίσμα η διάλεξη του αναπτύχθηκε σε τρία διακριτά μέρη.

Στο πρώτο παρουσίασε τις θεωρητικές βάσεις και την ιδιαιτερότητα του ερευνητικού προγράμματος για τον γνωσιακό καπιταλισμό, ξεκινώντας από την αλματώδη άνοδο της γνωσιακής διάστασης της εργασίας και την ανάγκη εύρεσης κατάλληλων θεωρητικών εργαλείων για την κατανόηση του νέου ρόλου

της γνώσης στη συσσώρευση κεφαλαίου και την αύξηση της κερδοφορίας και ασκώντας κριτική στην κυρίαρχη οικονομική θεωρία για τρεις λόγους: Πρώτον, γιατί επιλέγει να μην παίρνει υπόψη της τους μηχανισμούς παραγωγής, τη χρήση και την οικειοποίηση της γνώσης. Δεύτερον, γιατί αναφέρεται στη γνώση μόνο στο πλαίσιο της καπιταλιστικής αγοράς και της κυκλοφορίας του κεφαλαίου «εξχνώντας» πως, όχι μόνο η γνώση είναι δύναμη, αλλά, κυρίως, πως η εξουσία παράγει γνώση είτε με μορφή κυριαρχίας είτε μέσω των μορφών αντίστασης και ανάδυσσης εναλλακτικών λύσεων απέναντί της. Τρίτον, γιατί θέτει στον πυρήνα της προσέγγισής της την κωδικοποιημένη γνώση στερώντας από την ανθρώπινη δραστηριότητα το δημιουργικό στοιχείο και μετατρέποντας τη γνώση σε ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο, σε ένα εμπόρευμα με τη μορφή ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή μιας βάσης δεδομένων. Η χρήση της έννοιας του γνωσιακού καπιταλισμού αναδεικνύει δύο στοιχεία. Την ιστορική διάσταση αυτής της φάσης του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και τη συγκρουσιακή διαλεκτική γνώσης και καπιταλισμού. Με όλο και πιο κυρίαρχη την πνευματική και άυλη διάσταση της εργασίας και των προϊόντων της γίνεται κυρίαρχη και η διαδικασία οικειοποίησης τους από το κεφάλαιο. Αυτοί που ελέγχουν την παραγωγική γνώση γίνονται κύριοι της έντασης, της ποσότητας και της ποιότητας της εργασίας και διαχειριστές της παραγωγικής διαδικασίας.

Ο Βερτσελόνε αφιέρωσε το δεύτερο μέρος της διάλεξής του

στη σημασία των αλλαγών στη σχέση κεφαλαίου-εργασίας και τις συνεπακόλουθες προκλήσεις που αναδύθηκαν από την κρίση του φορντικού μοντέλου και τη μετάβαση στον γνωσιακό καπιταλισμό. Βρισκόμαστε σε μια εντελώς νέα ιστορική φάση που χαρακτηρίζεται από τη συνάντηση και αλληλεπίδραση δύο σημαντικών παραγόντων. Συγκεκριμένα, την επιστροφή της γνωσιακής διάστασης της εργασίας με την συνεπακόλουθη ανάπτυξη μιας διάχυτης πνευματικότητας και την πληροφορική επανάσταση του προσωπικού υπολογιστή και του διαδικτύου ως κοινωνικά διάχυτης δομής που αναδύθηκε από το πειθαρχικό φορντικό μοντέλο του βιομηχανικού καπιταλισμού. Η ιδιοποίηση της υπεραξίας στην οικονομία παραγωγής της γνώσης διασφαλίζει την υπεροχή του εμπορεύματος, δημιουργεί τεχνητή έλλειψη πόρων, παρεμποδίζει την ελεύθερη διακίνηση της γνώσης και ως εκ τούτου την ουσιαστική καινοτομία υπέρ των πολλών. Οξύνεται η ένταση μεταξύ των κοινωνικών σχέσεων παραγωγής και ιδιοκτησίας και των παραγωγικών δυνάμεων της οικονομίας που βασίζεται στη γνώση. Σε αυτή την ιστορική πορεία το άυλο τμήμα του κεφαλαίου ξεπερνά εκείνο του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού στο παγκόσμιο απόθεμα κεφαλαίου και γίνεται καθοριστικός παράγοντας της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας. Οι πολιτικές λιτότητας και ιδιωτικοποιήσεων των κρατικών θεσμών κοινωνικής πρόνοιας επεκτείνονται. Σε αντίθεση με μια λανθασμένη αλλά δημοφιλή πεποίθηση, οι πραγματικοί τομείς που κινούν την οικονομία

της γνώσης δεν βρίσκονται μόνο στα εργαστήρια των μεγάλων επιχειρήσεων. Βρίσκονται και στους τομείς υγείας, παιδείας, δημόσιας έρευνας κ.λπ. που αποτελούν πυλώνες των ρυθμιστικών μηχανισμών παραγωγής και μετάδοσης της γνώσης. Εκεί που έχει εισβάλει με απόλυτα επεκτατικό χαρακτήρα η λογική της αγοράς τα χρόνια της κρίσης. Η κυρίαρχη αντίληψη στιγματίζει το δήθεν υψηλό κόστος και την υποτιθέμενη έλλειψη παραγωγικότητας των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, έχοντας ως πραγματικό στόχο την κατάργηση των εγγυήσεων κοινωνικής πρόνοιας. Η κρίση χρέους ήταν και παραμένει το πρόσχημα για την επιτάχυνση αυτής της πολιτικής και την όξυνση των κοινωνικών και οικονομικών αντιθέσεων και ανισοτήτων.

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος της ομιλίας του, ο καλεσμένος μας επικέντρωσε την προσοχή του στον καπιταλιστικό σχεδιασμό για την αύξηση της παραγωγικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων, στο πλαίσιο της οικονομίας της γνώσης και σε βάρος της ποιότητας, άρα και της κοινωνικής αποτελεσματικότητας αυτών των δραστηριοτήτων. Ανέδειξε, από τη μια πλευρά, τη βαθιά αντίφαση ανάμεσα στη λογική της επιχειρηματικής δραστηριότητας στον γνωσιακό καπιταλισμό και, από την άλλη, τις προϋποθέσεις της ανάπτυξης μιας οικονομίας των κοινών που θα βασίζεται στη γνώση και την παραγωγή για την κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών χωρίς διακρίσεις, μιας οικονομίας δηλαδή που περιέχει μέσα της τη δυνατότητα

υπέρβασης της ηγεμονίας της καπιταλιστικής τάξης.

A.M.

ΚΥΚΛΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

Γνωσιακός καπιταλισμός:

Τι συνεπάγεται η αλλαγή παραδείγματος στην παραγωγή και διάδοση της γνώσης;

5 ΙΟΥΛΙΟΥ | 7:00 μ.μ.

Γνωσιακός καπιταλισμός: ερωτήματα και προκλήσεις

Κάρλο Βερτσελόνε,
λέκτορας, Πανεπιστήμιο Παρισιού I, Σορβόννη,

«Γνωσιακός καπιταλισμός: μία θεωρητική και ιστορική εισαγωγή»

Αίθουσα Εκδηλώσεων,
Κεραμεικού 46, Πλατεία Αυδή
Θα υπάρχει ταυτόχρονη διερμηνεία

LORDING...

 ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Κατασκευάζοντας το συλλογικό, περνώντας από το εγώ στο εμείς. Πρακτικές και βιωματικές προσεγγίσεις

1η Αυγούστου, Γιαννιτσόχωρι Ηλείας

Στο πλαίσιο του Εναλλακτικού Camping Νεολαίας ΣΥΡΙΖΑ, πραγματοποιήθηκε το σεμινάριο με θέμα: «Κατασκευάζοντας το συλλογικό, περνώντας από το εγώ στο εμείς. Πρακτικές και βιωματικές προσεγγίσεις», το οποίο συντόνισε η Μαρία Χαϊδοπούλου-Βρυχέα, Ερευνήτρια στο Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς.

Κατά τη διάρκεια του workshop, συζητήθηκε εκτενώς το νόημα και η σημασία της συλλογικής ζωής έναντι του ατομικού δρόμου, που αποτελεί το κυρίαρχο παράδειγμα σήμερα, καθώς επίσης και η σημασία της επαφής και επικοινωνίας των μελών τόσο μεταξύ τους όσο και με άτομα που δεν ανήκουν στη συλλογικότητα. Το σεμινάριο, επιχείρησε να δώσει τη δυνατότητα στα μέλη της νεολαίας ΣΥΡΙΖΑ να συζητήσουν διεξοδικά και συλλογικά για τα θετικά και αρνητικά σημεία της οργάνωσής τους, καθώς και για αλλαγές που θα επιθυμούσαν να γίνουν.

Πιο συγκεκριμένα, η Μαρία Χαϊδοπούλου-Βρυχέα, έκανε την αρχή δίνοντας παραδείγματα από την καθημερινή ζωή για την έννοια του συλλογικού δρόμου, αλλά και για το πώς οι συλλογικότητες μπορούν να λειτουργούν πιο δημοκρατικά.

Δόθηκε, έτσι το έναυσμα για την αρχή της συζήτησης γύρω από την οργάνωση της νεολαίας ΣΥΡΙΖΑ και τις εμπειρίες που τα μέλη έχουν αποκομίσει από αυτή. Εξέχουσα θέση στη συζήτηση είχε το θέμα του ρόλου των γυναικών, καθώς και η ισότητα ανάμεσα στα μέλη της πρωτεύουσας και της περιφέρειας. Παράλληλα, άνοιξε η συζήτηση για νέους τρόπους επικοινωνίας των μελών, μέσα από τη χρήση της τεχνολογίας.

Στο τέλος, του σεμιναρίου, σε μια κοινή προσπάθεια ανταλλαγής εμπειριών από διάφορες πρακτικές, οι ξένες αντιπροσωπίες έδωσαν και αυτές μια εικόνα από τα «καλά» και τα «κακά» των δικών τους οργανώσεων. Τέλος, διαβάστηκαν και έδωσαν «τροφή για σκέψη», οι απόψεις που την προηγούμενη μέρα είχαν καταγράψει τα μέλη της νεολαίας Συριζα απαντώντας ανώνυμα στην ερώτηση: «Μια εμπειρία στην οργάνωσή που μου έκανε εντύπωση/με ενόχλησε/με πείραξε/μου άρεσε κ.λπ.» Στην πραγματικότητα, αυτές οι απαντήσεις βοήθησαν τη συντονίστρια να θέσει το πλαίσιο της συζήτησης στο σεμινάριο. Λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος που είχε η συζήτηση, το ΙΝΠ και η Νεολαία ΣΥΡΙΖΑ εξετάζουν το ενδεχόμενο να συνεχιστεί πιο οργανωμένα στο άμεσο μέλλον.

Κ.Τ.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΗΣΟΣ

Η ετήσια έκδοση του περιοδικού transform! 2017 κυκλοφορεί με τίτλο:

Η Αριστερά, ο λαός, ο λαϊκισμός: Παρελθόν και Παρόν

Το 2016 η συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης δοκιμάστηκε όσο ποτέ άλλοτε. Η λαϊκή δυσαρέσκεια για τη νεοφιλελεύθερη τάξη, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο – που συνοψίστηκε στο BREXIT – έδωσε ώθηση στις δυνάμεις της λαϊκιστικής ριζοσπαστικής δεξιάς. Ωστόσο, διάφορες εκλογικές διαδικασίες αμφισβητούν σε ορισμένο βαθμό αυτή την τάση. Το transform!2017 εξετάζει με κριτική ματιά ορισμένα κομβικά ερωτήματα. Μπορεί ο λαϊκισμός να λειτουργήσει και ως μια έννοια της αριστεράς; Είναι η πόλωση μεταξύ αριστεράς και δεξιάς ξεπερασμένη; Υπό αυτή τη σκοπιά η φετινή έκδο-

ση περιλαμβάνει λεπτομερείς μελέτες της κοινωνικής σύνθεσης και δυναμικής των ψηφοφόρων της λαϊκιστικής δεξιάς καθώς και των πολιτών που απέχουν από τις εκλογικές διαδικασίες.

Το transform! 2017 είναι η τρίτη κατά σειρά ετήσια έκδοση καταγραφής και ανάλυσης των ευρωπαϊκών πολιτικών και κοινωνικών εξελίξεων. Την ευθύνη της έκδοσης έχει όπως πάντα το δίκτυο transform! europe που αποτελείται από 29 οργανώσεις που προέρχονται από 21 ευρωπαϊκές χώρες και οι οποίες δραστηριοποιούνται στους τομείς της πολιτικής εκπαίδευσης και της κριτικής κοινωνικής ανάλυσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

Χάρης Γολέμης

Εισαγωγή

Βάλτερ Μπάιερ, Ερίκ Κανεπά, Εύα Χίλμεστος

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Γκέγκορ Γκίζι, **Quo Vadis, Ευρώπη; Η Αριστερά και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση**

Βάλτερ Μπάιερ, **Διπλή απογοήτευση**

Ευκλείδης Τσακαλώτος, **Συνέντευξη στον Χάρη Γολέμη**

Πέδρο Τσάβες Ζιράλντο, **Οικονομική διακυβέρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Να τραβήξουμε το φρένο κινδύνου;**

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Ούρσουλα Χιούς, **Το μέλλον της δουλειάς: Ούτε ουτοπίες ούτε δυστοπίες, μόνο νέα πεδία συσσώρευσης και αγώνα**

Αλεξάντερ Μπουσγκάλιν, **Καιρός για εναλλακτικές: η Αριστερά εκατό χρόνια μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση**
Γοαχίμ Μπίσοφ, **Διέξοδοι από τη διαρκή στασιμότητα;**

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ: ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΝ

Σερζ Βολικόφ, **Η Αριστερά και το εργατικό κίνημα στην Ευρώπη. Η ιστορία τους από τον 19ο μέχρι τον 21ο αιώνα**
Ροζέρ Μαρτελί, **Η αριστερά, ο λαός, ο λαϊκισμός**

ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΗΣΟΣ

Λουντμίλα Μπουλάβκα-Μπουζγκάλινα, **Η αριστερή εναλλακτική. Η αναζήτηση ενός υποκειμένου της Ιστορίας**

Γιούκα Πιετιλάινεν, **Τι σημαίνει Αριστερά στην Ευρώπη: Μια συγκριτική ανάλυση ερευνητικών δεδομένων της αυτοτοποθέτησης στην κλίμακα Αριστεράς-Δεξιάς**

Αλμπέρτο Γκαρθόν Εσπινόζα, **Η παλιά και η νέα ευρωπαϊκή Αριστερά και οι εκλογικές τους περιφέρειες**

Λουτς Μπραγκς, **Επιστροφή στις ρίζες; Τζεφ Ίλυ, Από πού πηγάζει η δημοκρατία; Επαναστατικές κρίσεις, πολιτική των μαζών και δημοκρατικές νίκες στον 20ό αιώνα**

Μίκαελ Λεβί, **Οικοσοσιαλισμός: Από τον Γουίλιαμ Μόρις στον Ούγκο Μπλάνκο**

Ούλριχ Μπραντ, **Γιούντιθ Ντέλχαϊμ, Κρίστοφ Γκεργκ, Σαμπίνε Λάιντιχ, Αντρέας Νόβι, Μέλανι Πίχλερ, Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής σε μια αριστερή στρατηγική. Μια συζήτηση στρογγυλής τραπέζης**

Σούζαν Τσίμερμαν, **Φύλο, φεμινισμός, αντιφεμινισμός και ιμπεριαλισμός**

ΨΗΦΟΦΟΡΟΙ – ΔΕΞΙΟΣΤΡΟΦΕΣ ΕΠΙΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Μπέρναρντ Μίλερ, **Δεξιός λαϊκισμός: Μια απάντηση στην κρίση του δημοκρατικού καπιταλισμού**

Χοστ Καρς, **Η εκλογική αποχή**

ως ταξική εκλογική συμπεριφορά και η αδυναμία των αριστερών προσεγγίσεων

Γκάβιν Ράε, **Η αποχή και η ψήφος υπέρ της Αριστεράς στην Πολωνία**

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ – ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΧΩΡΩΝ

Ρίτσαρντ Σέιμουρ, **Η στιγμή Κόρμπιν: Μια διαλεκτική της ήττας**

Γιαν Λε Λαν, **Ποιοι είχαν βγει στους δρόμους; Μερικές σκέψεις για το κίνημα Nuit Debout στο Παρίσι**

Πάμπλο Σάντσεθ Καντέια, **Ένας νέος δημοτισμός στη Βαρκελώνη: μια πρώτη προσπάθεια απολογισμού**

Ανέι Κόρσικα, **Προς τη Λίγκα της Βαλκανικής Αριστεράς**

ΕΚΘΕΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Μαξίμ Μπενατούιγ (επιμ.), **Μια ματιά στο transform!europe κατά το έτος 2016**

Μεχμέτ Μιχρί Μπελί

Οι οικονομικές πλευρές της υποχρεωτικής ανταλλαγής μειονοτήτων μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας

Πρόλογος: Μουσταφά Μουσταφά

Επίμετρο: Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης

Μετάφραση: Γιώργος Μερτίκας

Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς και Εκδόσεις Νήσος, Αθήνα 2017

ελευθερίας και του αγώνα κατά της καταπίεσης και την ένταξη του στη μαχόμενη Αριστερά – υπό διωγμό στην Τουρκία, με θητεία στον Δημοκρατικό Στρατό στην Ελλάδα. Σε νεαρή ηλικία, υπό πολιτική επιτήρηση και στην αβεβαιότητα ενός παγκόσμιου πολέμου που μόλις ξεκινούσε, κατάφερε ένα επίτευγμα: Ολοκλήρωσε την ανά χείρας μεταπτυχιακή μελέτη που εν τέλει αποτέλεσε διαχρονική παρακαταθήκη για τους επόμενους ερευνητές. Ήταν ένας από τους πρωτοπόρους που έριξαν μια καθαρή ματιά στο πρωτοφανές γεγονός και τις συνέπειές του χωρίς να παρασυρθεί από τα επιχειρήματα του συρμού που καλλιεργούν και τρέφονται από το «εθνικό συμφέρον».

Από την εισαγωγή του
Κωνσταντίνου Τσιτσελίκη

Ο Μιχρί Μπελί (Mihri Belli) ήταν τούρκος μαρξιστής πολιτικός και διανοούμενος, γνωστός και ως Καπετάν Κεμάλ από τότε που πολέμησε στον Ελληνικό Εμφύλιο με τον Δημοκρατικό Στρατό. Γεννήθηκε το 1916 στην Κωνσταντινούπολη, σπούδασε στο Robert College της ίδιας πόλης και στη συνέχεια, το 1936, πήγε με υποτροφία στο Πανεπιστήμιο του Μισισιπή των ΗΠΑ για μεταπτυχιακές σπουδές στα οικονομικά. Στην Αμερική ήρθε σε επαφή με τις μαρξιστικές ιδέες και συμμετείχε στο κίνημα για τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα. Επέστρεψε στην Τουρκία το 1940, εντάχθηκε στο παράνομο Κομμουνιστικό Κόμμα Τουρκίας και δύο χρόνια αργότερα έγινε μέλος της Κεντρικής του Επιτροπής. Το 1946 πέρασε στην Ελλάδα, μέσω Σόφιας, εντάχθηκε στον Δημοκρατικό Στρατό και πήρε μέρος στον Ελληνικό Εμφύλιο, φτάνοντας μέχρι το βαθμό του αντισυνταγματάρχη. Τη δεκαετία του '60 φυλακίστηκε στην Τουρκία για διάφορα άρθρα και ομιλίες του. Εντάχθηκε στο νεοϊδρυθέν Εργατικό Κόμμα

(TİP) και διατύπωσε την πολιτική του θέση, γνωστή ως Εθνική Δημοκρατική Επανάσταση (Milli Demokratik Devrim), από την οποία επηρεάστηκαν πολλές αριστερές επαναστατικές ομάδες εκείνης της περιόδου στην Τουρκία. Το 1979 ο Μπελί τραυματίστηκε σοβαρά κατά τη διάρκεια μιας απόπειρας δολοφονίας εναντίον του. Μετά το πραξικόπημα του 1980 έφυγε και πάλι από τη χώρα του και εγκαταστάθηκε στη Σουηδία, όπου υποστήριξε το Κουρδικό κίνημα μέχρι την επιστροφή του στην Τουρκία το 1992. Το 2008 συμμετείχε στην ίδρυση του Σοσιαλιστικού Κόμματος των Εργατών (İşçilerin Sosyalist Partisi), που είναι περισσότερο γνωστό ως Σοσιαλιστικό Κόμμα (Sosyalist Parti). Συνολικά πέρασε 11 χρόνια στη φυλακή για την πολιτική του δράση και τις απόψεις του, ενώ έμεινε για 18 χρόνια στο εξωτερικό ως πολιτικός εξόριστος. Πέθανε στις 16 Αυγούστου του 2011.

Για να μαθαίνετε τα νέα του
Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς εγγραφείτε
στο μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο
στέλνοντας μήνυμα στην ηλεκτρονική
διεύθυνση: info@poulantzias.gr